

VÝVOJ LEGISLATIVY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU LESŮ PŘED LÝKOŽROUTEM SMRKOVÝM (*IPS TYPOGRAPHUS* L.) V ČESKÝCH ZEMÍCH DO SOUČASNÉ PODOBY

DEVELOPMENT OF THE CZECH LEGISLATION RELATED TO THE PROTECTION AGAINST SPRUCE BARK BEETLE (*IPS TYPOGRAPHUS* L.) UP TO THE PRESENT

JAN LUBOJACKÝ^{1,2)}

¹⁾ Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., pobočka Frýdek-Místek

²⁾ Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská, Praha

ABSTRACT

This work summarizes the development of legal regulations and technical norms in the Czech Republic related to the fight against spruce bark beetle (*Ips typographus* L.), from the first records up to the present day. Individual legal sources, including a synopsis of relevant provisions (both past and present) regulating the issue of protecting forests against this pest, are presented chronologically in the first and second section. Norms governing the methods of prevention, population control, and protection against spruce bark beetles are presented in a similar manner in the third section. The most important currently valid regulations (Act No. 289/1995 Coll., Decree No. 101/1996 Coll. and Decree No. 236/2000 Coll.) are discussed in detail. The currently valid provisions need to be updated according to the latest bark beetles findings.

Klíčová slova: smrk, kůrovec, *Ips typographus*, legislativa, zákon, vyhláška, technické normy

Key words: spruce, bark beetle, *Ips typographus*, legislative, law, regulation, technical norms

ÚVOD

Pomineme-li obtížně řešitelnou problematiku poškozování lesa zvěří, byly, jsou a budou největší problémy v ochraně lesa v posledním desetiletí spojeny s přemnoženým podkorním hmyzem na smrku ztepilém (*Picea abies* (L.) Karst.). Nejčastěji se jedná o lýkožrouta smrkového, *Ips typographus* L., (Curculionidae, Scolytinae), kterého doprovází l. lesklý, *Pityogenes chalcographus* L., l. menší, *Ips amitinus* Eich., a zejména v oblasti severní Moravy také l. severský, *Ips duplicatus* Sahl. (KNÍŽEK et al. 2011). L. smrkový se jako jeden z nejvážnějších škůdců smrku v Eurasii běžně rozmnožuje na čerstvě odumřelém smrkovém dříví, avšak při vysokých populačních hustotách může osídlovat i zdravé stromy. Středoevropský region byl v minulosti nejméně zasažen rozsáhlými kůrovcovými kalamitami (např. v letech 1868 – 1878 nebo 1942 – 1953) (SKUHRAVÝ 2002). Není tudíž náhodou, že má v České republice podle §3 vyhlášky č. 101/1996 Sb. status kalamitního škůdce.

Vzhledem k významu poškození smrkových porostů l. smrkovým je cílem práce shrnout a komentovat vývoj legislativních předpisů a technických norem upravujících problematiku prevence, kontroly a obrany před l. smrkovým na našem území od prvních zmínek do současné podoby.

VÝVOJ PŘEDPISŮ SOUVISEJÍCÍCH S LÝKOŽROUTEM SMRKOVÝM

Potřeba usměrňovat nepříznivý stav a vývoj lesů byla projevena již v nařízeních Karla Velikého (742 – 814 n. l.). Prvním pokusem svého druhu o ochranu ohrožených lesů byl tzv. „*Maiestas Carolina*“ z roku 1348. Nařízení Marie Terezie z roku 1753 pak ukládalo vypracování lesního řádu pro Čechy – tzv. „Císařský královský patent lesů a dříví, ustanovení v Království českém se týkající“, z roku 1754, který byl vzorem pro lesní řády Slezska (1756), Moravy (1769) a Uher (1769) (KUPČÁK 2005).

Ještě v 60. letech 18. stol. si u nás nedovedli vysvětlit příčinu usychání stromů od vrcholů (NOŽIČKA 1957). Až když v období let 1782 – 1784 začaly usychat lesy na Křivoklátsku, bylo zjištěno, že příčinou je kůrovec (SVOBODA 1943). V guberniálním nařízení křivoklátských lesů z roku 1784 je uvedeno, že příčinou usychání stromů je červ žijící mezi kůrou a dřevem (NECHLEBA 1929). L. smrkový je označován často jako „létající červ“ a napadené dříví jako „červivé klády“ (KUPČÁK 2005). Obranu do té doby spatřovali pouze ve včasném odstranění napadených stromů. Reakcí na přemnožení z r. 1784 byla výzva z r. 1786 gubernia lesním úředníkům, aby podali návrhy, jak bojovat proti tomuto škůdci. Další šíření kůrovce přimělo v r. 1794 vlasteneck-

ko-hospodářskou společnost k vydání zvláštního poučení o příčinách usychání lesů a o prostředcích, jimiž je třeba hubit škodlivý hmyz. R. 1797 přepracoval Dr. Třebický návod k hubení škůdců, který byl vydán v r. 1798. Rozšíření l. smrkového do nových oblastí na přelomu 18. a 19. stol. přiměla v r. 1808 pražské gubernium k vydání předpisů pro hubení lesních škůdců. Posun v možnostech hubení kůrovce je patrný z nařízení pražského gubernia z r. 1835, podle kterého by se napadené stromy měly pokácet, oloupat, kůra z nich spálit a dříví rychle vyvézt z lesa (NOŽIČKA 1957). Jedny z prvních souhrnných pojednání o kůrovci přinesly práce Šternberka z r. 1830 (vydáno v tzv. „Mitteilungen“, str. 414) a Wiehla z r. 1846 (Beiträge zur Monographie des achtzähligen Fichtenborkenkäfers (*Bostrichus typographus*), AZČ, V. H. S. XXVI/II) (NOŽIČKA 1957). První legislativně zakotvené ustanovení o ochraně lesa proti hmyzím škůdcům obsahovaly až § 50 a 51 „Patentu č. 250/1852 ř. z., jímž se vydával lesní zákon“, tzv. „Rakouský lesní řád“ (FLORA 2004).

Více než stoleté trvání platnosti Rakouského lesního řádu skončilo 1. ledna 1961, kdy nabyl účinnosti zákon č. 166/1960 Sb. (lesní zákon). V § 44 bylo v rámci prevence nařízeno přednostní odstraňování polomů, vývrátů, souší a stromů nemocných a poškozených. V článku 9 vyhlášky č. 17/1961 Sb. byly zdůrazněny úkoly orgánů odborné správy v lesích, jako bylo sledovat stav škodlivého hmyzu a jiných škůdců, dávat uživatelům lesa pokyny, jak je ničit, jak bránit jejich rozšiřování apod.

Zákon č. 166/1960 Sb. byl nahrazen zákonem ČNR č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích. V rámci § 10, 20 a 21 bylo i nadále nařízeno zejména přednostní zpracování těžby nahodilé před úmyslnou, důraz byl kladen na zjišťování a evidenci výskytu škodlivých činitelů a škod jimi způsobených a na provádění opatření k předcházení vývinu a rozšíření živočišných škůdců. Vyhláška MLVH ČSR č. 97/1977 Sb. uváděla hned v § 1 ustanovení ochrany lesa obdobně jako zákon.

V důsledku mimořádně suchého a teplého počasí v letech 1982 a 1983 došlo ke kalamitnímu přemnožení kůrovců, načež MLVH reagovalo vydáním „Instrukce ochrany lesa proti kůrovcům čj. 41099/ORLH/299/OPV/83 ze dne 30. 11. 1983“, s platností od 1. 12. 1983. Zdůrazněno bylo postupovat podle tehdy platné ON 48 2711, včetně její platné změny. Instrukce byla později nahrazena „Instrukcí ochrany lesa proti kůrovcům čj.: 719/ORLH-P/88 ze dne 1. 2. 1988“, neboť od 1. 2. 1988 vstoupila v platnost novelizovaná ON 48 2711. V reakci na extrémní klimatické poměry v r. 2003 (oslabení porostů suchem) bylo vydáno „Rozhodnutí Ministerstva zemědělství (úseku lesního hospodářství) ze dne 31. října 2003“, kterým bylo nařízeno vlastníkům lesa podle § 32 odst. 2 lesního zákona, aby provedli opatření v ochraně lesa proti kůrovcům na smrku, přičemž platnost rozhodnutí vypršela 30. 6. 2005.

LEGISLATIVA SOUVISEJÍCÍ S LÝKOŽROUTEM SMRKOVÝM PLATNÁ V ČESKÉ REPUBLICE K 1. 6. 2012

V současné době je hlavním pramenem práva v lesích na území České republiky stále zákon č. 289/1995 Sb. (lesní zákon), jenž nabyl účinnosti dne 1. 1. 1996. Od té doby prošel řadou změn, které se však problematiky l. smrkového nedotýkají. Ochrana lesa je věnován § 32, ve kterém jsou obsáhleji, ve srovnání s dřívější legislativou, nastíněny povinnosti vlastníka lesa ve vztahu k předcházení a zabránění působení škodlivých činitelů na les. OSSL může nečinnému vlastníkovi lesa nařídít zastavení jiných těžeb než nahodilých, zpracování těžeb nahodilých ve stanoveném rozsahu a termínu, provedení ochranného zásahu vůči škodlivému organismu apod. Negativní důsledky činnosti, resp. nečinnosti vlastníka lesa na okolní lesy řeší povinnost vlastníka hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků. Také v § 33 je zdůrazněno přednostní provádění těžby

nahodilé jako neúčinnějšího opatření pro snížení populační hustoty a zamezení šíření l. smrkového.

Se zákonem souvisí vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa, z 28. 3. 1996 a vyhláška č. 236/2000 Sb., kterou se mění vyhláška č. 101/1996 Sb., z 18. 7. 2000. Problematika ochrany lesa proti l. smrkovému nebyla žádným do té doby vydaným zákonem nebo vyhláškou rozvedena podrobněji. Podle populační hustoty škůdce je rozlišován a definován základní, zvýšený a kalamitní stav. Vlastník lesa je povinen vést evidenci kalamitních škůdců, jejichž škody za LHC každoročně sumarizuje na formuláři uvedeném v příloze č. 1 vyhlášky. Zejména v oblasti severní Moravy a Slezska evidenci zkresluje vysoké populační hustoty l. severského, neboť kůrovcové stromy jsou velice často napadeny současně jak l. smrkovým, tak i l. severským nebo i dalšími druhy kůrovců (LUBOJACKÝ 2011) a je pak na subjektivním rozhodnutí lesního hospodáře, který druh označí jako hlavní mortalitní faktor.

Činnosti a opatření eliminující vznik zvýšeného stavu kůrovců jsou uvedeny v § 4. Důležitou změnu představuje posunutí termínu pro zpracování nebo asanaci dříví atraktivního pro rozvoj kůrovců vzniklého do 31. 3., kdy z 30. 6. běžného roku (vyhláška č. 101/1996 Sb.) bylo období zkráceno na 31. 5. pro porosty v nadmořských výškách do 600 m (vyhláška č. 236/2000 Sb.). V letech s časným nástupem jara a nadprůměrně teplým dubnem a květnem se brouci první dceřině generace v nižších a středních polohách začínají objevovat často již v polovině června (vlastní pozorování). Ve vyhlášce č. 236/2000 Sb. je nově zakotven také stručný popis způsobů zjišťování výskytu l. smrkového při různých populačních hustotách a výpočet množství odchytových zařízení při zvýšeném a kalamitním stavu, který je však již řadu desetiletí prakticky neměnný a nereflakuje např. rozdíly v účinnosti feromonových návnad různých výrobců, konstrukční řešení lapačů, proměnlivost efektivity jednotlivých typů odchytových zařízení (lapáče, lapáky, otrávené lapáky atd.), nebere v úvahu alternativní způsoby boje se škůdcem apod. Vzhledem k rostoucímu významu l. severského by bylo vhodné přiřadit status kalamitního škůdce rovněž jemu.

Ne přímo se problematiky l. smrkového dotýká také např. zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči.

NORMY K PREVENCI, KONTROLE A OCHRANĚ PŘED LÝKOŽROUTEM SMRKOVÝM

Za účelem sjednocení požadavků a zásad prevence, kontroly výskytu a ochrany před l. smrkovým byly vydávány normy (dříve oborové a státní, v současné době technické), které vycházely z platné legislativy a nejnovějších vědeckých poznatků dané doby (tab. 1).

První norma určující způsoby a termíny kontroly výskytu, způsoby obrany a preventivní opatření proti l. smrkovému pocházela z října 1953. Z obranných opatření pojednávala zejména o lapácích (jejich počet stanoven z kalamitního základu; méně než 1 závrt na 1 dm² kůry = slabý (řídký) nálet (základní stav), 1 – 2 závrtů střední nálet a 2 nebo více závrtů silný (hustý) nálet, což jsou hodnoty dvojnásobné ve srovnání se současným zněním normy). Prevence spočívala hlavně ve zpracování kalamitního dříví do konce června a v odvozu smrkové kulatiny ze zimní těžby do konce března. Oborová norma z 13. 2. 1968 pak obsahovala navíc výrazy, jako např. kalamitní kůrovcová oblast nebo zvýšený stav kůrovce. Slabě obsazení lapáku bylo při 101 – 250 závrtech na lapáku, střední při 251 – 500 a silné při 501 a více závrtech. Ochrana vycházela mnohem častěji z použití insekticidů. V ON z 30. 5. 1973 byl stupeň napadení lapáku určován jako nyní podle počtu závrtů v nejhustěji napadené části kmene minimálně z 20 dm² povrchu kůry (slabé při méně než 0,5 závrtu na 1 dm² kůry, střední při 0,5 – 1 a silné při více než 1 závrtu). Nebyla již uvedena aplikace jakýchkoliv práškových insekticidů, bylo upuštěno od ošetřování půdy pod lapáky

Tab. 1

Chronologický přehled norem (státních, oborových, technických) upravujících problematiku prevence, kontroly výskytu a ochrany před l. smrkovým na území Česka

Chronological review of norms (state, professional, technical) which describe prevention, population control, and protection against *I. typographus* on the Czech territory

Název normy/Norm title	Schváleno/ Approved	Platnost od/ In force since
ČSN 48 2711 Ochrana proti kůrovci lýkožroutu smrkovému. <i>Ips typographus</i> L.	říjen/October 1953	březen/March 1954
ON 48 2711 Ochrana proti kůrovci lýkožroutu smrkovému	13. 2. 1968	---
ON 48 2711 Ochrana lesa proti kůrovci lýkožroutu smrkovému (<i>Ips typographus</i> L.)	30. 5. 1973	1. 4. 1974
ON 48 2711 Ochrana lesa proti kůrovci lýkožroutu smrkovému (<i>Ips typographus</i> L.) včetně zpracované změny b/ - 1/1984	---	15. 3. 1984
ON 48 2711 Ochrana lesa proti lýkožroutu smrkovému (<i>Ips typographus</i> L.)	30. 10. 1987	1. 2. 1988
ČSN 48 1000 Ochrana lesa proti kůrovci na smrku	---	1. 3. 2005

insekticidy při jejich asanaci a ustanovení platila také pro l. menšího. Změna normy platná od 15. 3. 1984 přinesla poprvé definici feromonového lapače, feromonové návnady nebo otráveného lapáku a zásady pro jejich instalaci, používání a vyhodnocení účinnosti (slabý stupeň odchytu při méně než 1500 brouků, střední 1500 – 4000 a silný více než 4000), neboť teprve v 70. letech 20. stol. byl objeven a začal být uměle vyráběn agregační feromon l. smrkového (BAKKE 1970; BAKKE et al. 1977). V ON z 30. 10. 1987 byl stupeň odchytu stanoven jak pro jarní (méně než 1000 jedinců slabý, 1000 – 4000 střední a nad 4000 silný), tak pro letní rojení (méně než 500 imág slabý, 500 – 1500 střední a nad 1500 silný), což platí dodnes, a bylo popsáno i použití otrávených lapáků a stojících stromů s feromonovou návnadou.

Platnost oborových norem však byla ukončena ze zákona ke dni 31. 12. 1993. Závaznost státních norem skončila o rok později, tedy 31. 12. 1994. Po nabytí účinnosti zákona č. 142/1991 Sb., o československých technických normách, ve znění zákona č. 632/1992 Sb., tj. od 15. 5. 1991, jsou české technické normy vydávány obecně jako dobrovolné (VANČUROVÁ et al. 1996). Dodnes platná, avšak nezávazná norma z 1. 3. 2005 uvádí nově navíc hlavní zásady prevence, kontroly a obrany proti l. lesklému a l. severskému, včetně hodnot pro stanovení stupně odchytu do lapáčů a stupně napadení lapáků.

ZÁVĚR

Hlavními v současné době platnými a závaznými právními předpisy, které upravují problematiku ochrany lesa před l. smrkovým, jsou zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, a vyhláška č. 101/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 236/2000 Sb. Platnou, avšak nezávaznou normu představuje ČSN 48 1000 Ochrana lesa proti kůrovci na smrku z roku 2005. S postupem času však dochází ke změně náhledu na používaná obranná opatření, kdy je např. přehodnocována role feromonů a možnosti jejich využití při obraně proti l. smrkovému, neboť v poslední době sousední země (např. Německo a Rakousko) spíše upouštějí od jejich masové aplikace. Hledá se uplatnění pro alternativní metody, jako např. biologický boj v podobě záměrného infikování houbovými patogeny, využití sumy efektivních teplot k prognóze vývoje škůdce atd. Na základě nejnovějších vědeckých poznatků, praxí ověřených postupů i zájmu veřejnosti je nutné stávající předpisy modernizovat ve prospěch lesa a za účelem zlepšení trvajících nepříznivého vývo-

je situace s l. smrkovým a dalšími druhy podkorního hmyzu v České republice.

Poděkování:

Príspevek vznikl díky podpoře z programu Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012 – 2018 „KUS“ pro projekt QJ1220317 „Integrované hodnocení dopadů hmyzích škůdců a houbových patogenů na smrkové porosty ČR jako východisko pro jejich operativní management“.

LITERATURA

- BAKKE A. 1970. Evidence of a population aggregating pheromone in *Ips typographus*. Contribution of Boyce Thompson Institute, 24: 309-310.
- BAKKE A., FROYEN P., SKATTEBOL L. 1977. Field response to a new pheromonal compound isolated from *Ips typographus*. Naturwissenschaften, 64: 98.
- ČSN 48 1000 Ochrana lesa proti kůrovci na smrku. Praha, ČNI 2005: 8 s.
- ČSN 48 2711 Ochrana proti kůrovci lýkožroutu smrkovému. *Ips typographus* L. Praha, Vydavatelství ÚN 1954: 7 s.
- FLORA M. 2004. Zákon č. 250/1852 a lesní právo do roku 1960. In: Lesní právo – historie, současnost a budoucnost. Lesu zdar, 10 (2/3): 5-7. [online]. [cit. 5. 9. 2011]. Dostupné na World Wide Web: http://www.lesycr.cz/lesuzdar/download/2004/02-03_04.pdf
- Instrukce ochrany lesa proti kůrovci. Čj. 41 099/ORLH/299/OPV/83 ze dne 30. 11. 1983. In: Ochrana lesa proti kůrovci - nejdůležitější předpisy. Praha: MLVH ČSR, 1983: 2-6.
- Instrukce ochrany lesa proti kůrovci. Čj. 719/ORLH-P/88 ze dne 1. 2. 1988. In: Ochrana lesa proti kůrovci a klikorohu borovému. Nové předpisy. Praha: MLVH ČSR, 1988: 8-11.
- KNÍŽEK M., LIŠKA J., LUBOJACKÝ J., MODLINGER R., TUMA M. 2011. Živočišní škůdci v lesích Česka v roce 2010. In: KNÍŽEK M. (ed.): Škodliví činitelé v lesích Česka 2010/2011. Sborník referátů z ce-

- lostátního semináře s mezinárodní účastí. Průhonice, 12. 4. 2011. Strnady, VÚLHM: 15-20. Zpravodaj ochrany lesa 15/2011.
- KUPČÁK V. 2005. Ochrana lesa a lesní zákon. In: Lenocho J. (ed.): Ekonomické aspekty ochrany lesa. Sborník referátů ze semináře EK OLH ČAZV se zahraniční účastí. Jeseníky, 5. – 6. května 2005. Brno, MZLU v Brně: 45-52.
- LUBOJACKÝ J. 2011. Revize kůrovcového dříví na severní Moravě v roce 2011. Lesnická práce, 90: 688-689.
- NECHLEBA A. 1929. Regesta k dějinám výskytu škodlivého hmyzu lesního v Čechách ve starších dobách až do r. 1839. Lesnická práce, 8: 321.
- NOŽIČKA J. 1957. Přehled vývoje našich lesů. Praha, SZN: 457 s.
- ON 48 2711 Ochrana proti kůrovci lýkožroutu smrkovému. Praha, Vyd. ÚNM 1968: 9 s.
- ON 48 2711 Ochrana lesa proti kůrovci lýkožroutu smrkovému (*Ips typographus* L.). Praha, Vyd. ÚNM 1974: 7 s.
- ON 48 2711 Ochrana lesa proti kůrovci lýkožroutu smrkovému (*Ips typographus* L.) včetně zpracované změny b/ - 1/1984. Praha, Vyd. ÚNM 1984: 8 s.
- ON 48 2711 Ochrana lesa proti lýkožroutu smrkovému (*Ips typographus* L.). Praha: Vyd. ÚNM, 1988: 12 s.
- Rozhodnutí Ministerstva zemědělství (úsek lesního hospodářství) ze dne 31. října 2003. [online]. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.praha7.cz/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zemedelstvi-usek-lesniho-hospodarstvi.html>
- SKUHRAVÝ V. 2002. Lýkožrout smrkový (*Ips typographus* L.) a jeho kalamity. Praha, Agrospoj: 196 s.
- SVOBODA P. 1943. Křivoklátské lesy, dějiny jejich dřevin a porostů. Praha [s. n.]: 228 s.
- VANČUROVÁ V., NETERDA K., SYROVÁTKA K. 1996. Harmonizace technických předpisů ČR a EU v oblasti měření surového dříví z pohledu technických norem. Lesnická práce, 75: 42-43.
- Vyhláška č. 17 ze dne 9. února 1961, kterou se vydávají prováděcí předpisy k lesnímu zákonu. In: Sbírka zákonů ČSSR [online]. 1961, částka 7, s. 37-47. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1961/sb07-61.pdf>
- Vyhláška č. 101 ze dne 28. března 1996, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže. In: Sbírka zákonů ČR [online]. 1996, částka 33, s. 1124-1127. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1996/sb33-96.pdf>
- Vyhláška č. 236 ze dne 18. července 2000, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa. In: Sbírka zákonů ČR [online]. 2000, částka 72, s. 3424-3430. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb072-00.pdf>
- Vyhláška č. 97 MLVH ČSR ze dne 28. prosince 1977 o odborné správě lesů a o příspěvcích za ní. In: Sbírka zákonů ČSSR [online]. 1977, částka 29, s. 564-566. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1977/sb29-77.pdf>
- Zákon ČNR č. 96 ze dne 20. prosince 1977, o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství. In: Sbírka zákonů ČSSR [online]. 1977, částka 29, s. 553-563. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1977/sb29-77.pdf>
- Zákon č. 142 ze dne 19. března 1991, o československých technických normách. In: Sbírka zákonů ČSFR [online]. 1991, částka 28, s. 610-612. [cit. 9. 10. 2011] Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb028-91.pdf>
- Zákon č. 166 ze dne 17. listopadu 1960, o lesích a lesním hospodářství (lesní zákon). In: Sbírka zákonů ČSSR [online]. 1960, částka 72, s. 585-592. [cit. 9. 10. 2011] Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1960/sb72-60.pdf>
- Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: Sbírka zákonů ČR [online]. 1995, částka 76, s. 3946-3967. [cit. 9. 10. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1995/sb76-95.pdf>

DEVELOPMENT OF THE CZECH LEGISLATION RELATED TO THE PROTECTION AGAINST SPRUCE BARK BEETLE (*IPS TYPOGRAPHUS* L.) UP TO THE PRESENT

SUMMARY

This work summarizes the development of legal regulations and technical norms related to the fight against spruce bark beetle (*Ips typographus*) in the Czech lands up to the present day. The significance of this pest is discussed in the introduction. The issue of forest protection which also encompasses the *I. typographus* has been governed, for example, by the so-called "*Maiestas Carolina*" from the 14th century, the so-called "Austrian Forest Regulations" from the mid-19th century, and, more recently, "Act No. 166/1960 Coll. (the Forestry Act)" and the related "Decree No. 17/1961 Coll.", as well as "Act No. 96/1977 Coll., on Forest Management" and the "Decree No. 97/1977 Coll."

The provisions of the currently valid "Act No. 289/1995 Coll. (the Forestry Act) and its amendments" are discussed in greater detail. A crucial regulation for forest protection at present is "Decree No. 101/1996 Coll., establishing the particulars regarding measures on forest protection" and an amendment thereto in the form of "Decree No. 236/2000 Coll." They describe, for example, the basic methods of determining occurrence, control and protection against *I. typographus*.

Norms (originally state and professional, now technical; Tab. 1) issued for the purpose of unifying requirements and principles of prevention, population control, and protection against *I. typographus* and stemming from valid legislation and the most recent scientific findings of a given period are also presented. The first state norm has been in force since 1954. The first professional norm was approved in 1968. The non-binding norm ČSN 48 1000, issued in 2005, is currently valid.

Recenzováno

ADRESA AUTORA/CORRESPONDING AUTHOR:

Ing. Bc. Jan Lubojacký, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
Na Půstkách 39, 738 01 Frýdek-Místek, Česká republika
tel.: 602 277 596; e-mail: lubojacky.j@seznam.cz